

Lausuntopyyntö iäkkäiden henkilöiden palvelukokonaisuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää jakelussa mainittuja tahoja esittämään näkemyksensä iäkkäiden henkilöiden palvelukokonaisuutta koskevan lainsäädännön uudistamistarpeista ottaen huomioon iäkkäiden henkilöiden palvelujen uudistamistyöryhmän raporttiin (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:16) sisältyvät ehdotukset.

Tausta

Hallitusohjelma sisältää useita kirjauksia väestön ikääntymiseen ja sen tuomaan yhteiskunnalliseen muutokseen varautumiseksi. Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru asetti 29.8.2019 työryhmän valmistelemaan hallitusohjelman toteuttamiseen tärkeitä esityksiä. Työryhmän raportti julkaistiin 19.5.2020. Tavoitteena työn toisessa vaiheessa oli edistää iäkkäiden henkilöiden mahdollisuutta elää ja asua turvallisesti heille soveliaissa asumisympäristöissä sekä parantaa etenkin kotiin annettavien palvelujen laatua ja saatavuutta.

Tavoitteet

Tiukan aikataulun vuoksi työryhmä teki pykäläehdotusten sijaan vain ehdotuksia jatkovalmistelua varten. Lainsäädännön jatkovalmistelun kannalta on erittäin tärkeää, että lausunnon antajat tutustuvat paitsi työryhmän ehdotuksiin myös niiden taustaa ja vaihtoehtoja kuvaaviin perusteluteksteihin.

Pyydämme lausunnon antajia ottamaan kantaa erityisesti raportin 3.1 luvussa käsiteltyihin asioihin. Luku sisältää yhteensä viisi työryhmän ehdotusta lihavoituna ja sisennettynä. Ne koskevat vanhuspalvelulain ja osin myös sosiaalihuoltolain kehittämistä.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään jättämään osoitteessa lausuntopalvelu.fi. Lausunnossa tulee mainita diaarinumero VN/501/2020. Myös jakelulistan ulkopuoliset tahot voivat halutessaan antaa lausuntonsa.

Huomaattehan, että kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausuntoaika on 4.6.–10.8.2020.

Valmistelijat

Hallitusneuvos Jaana Huhta, etunimi.sukunimi@stm.fi, puh. 02951 63407

Neuvotteleva virkamies Satu Karppanen, etunimi.sukunimi@stm.fi, puh. 02951 63549

Linkit

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9997-8> - Kohti ikäystävällistä yhteiskuntaa. Iäkkäiden henkilöiden palvelujen uudistamistyöryhmän raportti / Mot ett åldersvänligt samhälle. Rapport från arbetsgruppen för reform av servicen för äldre personer (på finska)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5429-8> - Arbetsgruppens rapport publiceras på svenska före utgången av juni på den här adressen / Työryhmän raportti ruotsinkielisenä julkaistaan kesäkuun loppuun mennessä tässä osoitteessa

Jakelu:

Attendo Oy
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Esperi Care Oy
Espoon kaupunki
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystyöryhmä
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Folkhälsan
Folktinget
Gerontologian tutkimuskeskus GEREC
Heinäveden kunta
Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy
Helsingin kaupunki
Hoitokoti Päiväkumpu Oy
Hyvinvointiala HALI ry
Hämeenlinnan kaupunki
Ihmisoikeuskeskus
Ikaalisten kaupunki
Ikäinstituutti
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Joensuun kaupunki
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Jyväskylän kaupunki
Järvenpään kaupunki

Keminmaan kunta
Keuruun kaupunki
Kolarin kunta
Kotkan kaupunki
Koulutetut Kokemusasiantuntijat KoKoA ry
KT Kuntatyönantajat
Kuopion kaupunki
Kustaankartanon monipuolinen palvelukeskus
Lapin aluehallintovirasto
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Mehiläinen
Mielenterveyden Keskusliitto
Muistiliitto
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Omaishoitajaliitto
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun kaupunki
Palvelukoti Saarela Oy
Perusturvakuntayhtymä Karviainen
Pietarsaaren kaupunki
Pihlajalinna Terveys Oy
Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Porin kaupunki
Porvoon kaupunki
Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä
Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä
Riihimäen kaupunki
Rovaniemen kaupunki
Saamelaiskäräjät
Salon kaupunki
SALVA ry
Sodankylän kunta
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
Sosiaalijohto ry
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Suomen Geriatrit ry
Suomen Geronomiliitto ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Suomen Psykiatriyhdistys
Suomen Senioriliike
Tampereen kaupunki
Tehy ry
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Terveys- ja sosiaalialan yrittäjät TESO ry
Turun kaupunki
Työ- ja elinkeinoministeriö

Työterveyslaitos
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi ry
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry
Vanhustyön keskusliitto
Vantaan kaupunki
Wilhelmiina Palvelut Oy
Ympäristöministeriö

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

- Kunta tai kuntayhtymä
- Valtion viranomainen
- Järjestö
- Palveluntuottaja
- Muu

Toivomme lausunnonantajien ottavan kantaa seuraaviin asioihin:

1. Sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisia asumispalveluja ovat tilapäinen asuminen, tuettu asuminen sekä nk. tavallinen palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. Palveluasumisella tarkoitetaan (kunnan järjestämässä) palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Erona tehostetun ja tavallisen palveluasumisen välillä on, että tehostettu palveluasuminen sisältää ympärivuorokautiset palvelut. Voitaisiinko tavallisen palveluasumisen käsite mielestänne poistaa lainsäädännöstä?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

2. Jos tavallisen palveluasumisen käsite poistetaan lainsäädännöstä, pitäisikö muutoksen koskea

- vain iäkkäiden henkilöiden palveluasumista?
- kaikkien asiakasryhmien palveluasumista?
- Ei kantaa

3. Jos tavallinen palveluasuminen (kunnan järjestämässä palveluasunnossa) poistuisi palveluvalikosta, pitäisikö kunnan sosiaalitoimella olla velvollisuus joissakin tapauksissa järjestää asiakkaalle hoitoa ja huolenpitoa turvaavien palvelujen lisäksi myös asunto?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

4. Jos tavallinen palveluasuminen jää lainsäädäntöön, pitäisikö omaishoidon tuesta annettua lakia muuttaa niin, että omaishoidon tukea voidaan myöntää myös tavallisen palveluasumisen asiakkaille?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

5. Pitäisikö tehostettua palveluasumista ja muita asumis- ja palvelumuotoja voida toteuttaa samassa toimintayksikössä?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

6. Voitaisiinko iäkkäiden henkilöiden asumisen monimuotoisuutta edistää muilla lain muutoksilla?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

7. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 6, kuvatkaa, millaisilla muilla lainmuutoksilla asumisen monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

8. Sosiaalihuoltolain 21 §:n 3 momentin mukaan palveluasumisen saannin edellytyksenä on, että henkilö tarvitsee soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostetun palveluasumisen saanti edellyttää lisäksi, että hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautinen. Pitäisikö laissa määritellä tehostetun palveluasumisen saannin edellytykset nykyistä tarkemmin?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

9. Kotipalvelun sisältönä on sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaan jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittaminen tai niissä avustaminen. Nämä toiminnot ovat: asuminen, hoito ja huolenpito, toimintakyvyn ylläpito, lasten hoito ja kasvatusta sekä asiointi. Luettelo ei ole tyhjentävä. Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut ovat: ateria-, vaatehuolto- ja

siivouspalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Pitäisikö kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut erottaa omaksi palvelumuodokseen?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

10. Vastaavatko kotipalvelun ja tukipalvelujen käsite ja sisältö nykyisiä asiakkaiden tarpeita vai pitäisikö palvelujen nimikettä ja/tai niiden sisältöä muuttaa?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

11. Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys (HE 4/2020 vp), jossa vanhuspalvelulakiin ehdotetaan säännöksiä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta. Pitäisikö myös kotihoidon henkilöstön määrästä säätää lain tasolla?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

12. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 11, kuvatkaa millä tavalla asiasta pitäisi säätää. Olisiko esimerkiksi Laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:6) oleva suositus kotihoidon henkilöstön määräytymisestä toimiva tapa?

13. Tukeeko nykyinen vanhuspalvelulain säännös toimintayksikön johtamisesta (21 §) riittävästi johtamisen kehittämistä?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

14. Mitä muuta haluatte tuoda esiin iäkkäiden henkilöiden palveluja koskevan lainsäädännön kehittämisestä?

Koivisto Taru
Sosiaali- ja terveysministeriö

Manni Noora
Sosiaali- ja terveysministeriö